

Datum: 2018-12-21
Diariernr:
Dokumentnr: 18-3263
Delaktivitetsnr:

Minnesanteckningar

Informationsmöte och samråd med intresseorganisationer om 5G, 181219

Närvarande:

Strålsäkerhetsmyndigheten
Post- och telestyrelsen
Folkhälsomyndigheten
Arbetsmiljöverket
Elöverkänsligas riksförbund

Inledning – Strålsäkerhetsmyndigheten

Strålsäkerhetsmyndigheten hälsar välkommen till mötet. Ser fram emot att höra intresseorganisationernas synpunkter i frågan. Förklarar bakgrunden till mötet, att myndigheter får mycket frågor från allmänheten och att 5G uppmärksammas i media. Myndigheterna behöver bygga kunskap kring frågan, har tillsammans kommit fram till att lära sig mer så att rätt åtgärder vidtas. Ett sätt är att prata med dem som jobbar med frågan samt även grupper som har olika intresse i frågan. Myndigheterna har träffat industrin och forskarsamhället, och vill nu höra synpunkter från intresseorganisationer. Förutom Elöverkänsligas riksförbund har även Strålskyddsstiftelsen och Vågbrytaren bjudits in till detta möte. Strålskyddsstiftelsen och Vågbrytaren har dock valt att tacka nej. Det har framförts önskemål om att filma och spela in mötena men det sker inte vid arbetsmöten som dessa. Alla bilder som visas kommer att arkiveras och publiceras på webben, myndigheterna strävar efter öppenhet, tar därför minnesanteckningar som också kommer att publiceras på webbsidan.

Strålsäkerhetsmyndigheten har ansvar för att verka för en säker strålmiljö, myndigheten har ingen uppfattning i sakfrågan, är inte för/emot kärnkraft, EMF osv. Har samhället bestämt att implementera 5G så ska det skötas på ett säkert sätt.

Av respekt för besökare uppmanas mötesdeltagarna att hålla mobiltelefoner avstängda.

Presentationsrunda.

Samtliga närvarande presenterade sig.

Strålsäkerhetsmyndigheten lämnade information om GDPR. Eftersom minnesanteckningar kommer att publiceras på webbplatsen kommer personuppgifter

såsom namn att tas bort. I myndighetens diarium finns tillgång till kompletta minnesanteckningar.

Strålsäkerhetsmyndigheten informerade om att det planeras en projektsida på stralsakerhetsmyndigheten.se om 5G. Där kommer myndighetens information om 5G att publiceras inklusive minnesanteckningar från de möten som genomförs. Myndigheten eftersträvar öppenhet i frågan. Anledningen att projektsidan inte är publicerad än är att man avvaktat dagens möte för att se om det framkommer frågor som bör besvaras där.

Elöverkänsligas riksförbund berättade om förbundet. Det är ett handikappförbund som i första hand arbetar för sina medlemmar, hur de ska få hjälp till ett bättre liv i samhället. Förbundet företräder de 2 500 medlemmarna i den här frågan och har funnits sedan 1987.

Vilken koppling till andra förbund? Fråga från myndighetsrepresentant.

De andra är intresseorganisationer på bred front. Strålskyddsstiftelsen och Vågbrytaren tar bredare grepp om frågan. Elöverkänsligas riksförbund företräder sina medlemmar.

Kort genomgång av myndigheternas olika ansvarsområden

Strålsäkerhetsmyndigheten

Ansvarar för strålskydd gällande människor, miljö och djur. EMF uppdelat mellan Strålsäkerhetsmyndigheten och Arbetsmiljöverket. Strålsäkerhetsmyndigheten följer forskningsläget inom EMF-området, utvärderar olika typer av risker med EMF, genomför mätningar för att se vilka nivåer som finns i samhället samt, när det behövs, tar fram föreskrifter. Strålsäkerhetsmyndigheten informerar om risker och exponeringsnivåer. Har ett vetenskapligt råd som stöd, rådets rapporter finns på stralsakerhetsmyndigheten.se.

Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket har föreskrifter om EMF gällande yrkesrelaterad exponering. 5G är inte relevant eftersom exponeringen bedöms bli mkt lägre än gränsvärdena, förutom för de arbetstagare som arbetar med basstationer. Ansvar gäller enbart yrkesmässig exponering, inte allmänheten. Skolor kan beröras eftersom elever betraktas som arbetstagare.

Post- och telestyrelsen

Post- och telestyrelsen meddelar tillstånd för användning av radiosändare. Den lagstiftning som tillämpas är lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. PTS tillstånd är teknik- och tjänsteneutrala, dvs. de är inte begränsade till specifika tekniker som 3G, 4G eller 5G eller tjänster som mobilt bredband.

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndigheten är tillsynsvägledande myndighet gällande frågor om hälsoskydd enligt miljöbalken. Däri ingår frågor om risker med elektromagnetiska fält. Folkhälsomyndigheten tillsynsvägleder kommunernas miljö- och hälsoskyddsnämnder som är tillsynsmyndigheter gällande hälsoskyddet. Tillsynsmyndigheten kan ställa krav på verksamheter som t ex skolor, förskolor och fastighetsägare till flerfamiljshus att leva upp till de krav som miljöbalken ställer - att verksamheterna ska undvika risk för olägenhet för människors hälsa och miljön.

Juridik och 5G

Strålsäkerhetsmyndighetens miljörechtsexpert presenterar det juridiska läget gällande 5G. Presentationen handlar om miljöbalken och strålskyddslagen och dessa lagars försiktighetsmått som blir bas för den tillsyn som ska ske samt hur ansvarsfördelningen ser ut mellan olika aktörer.

Följande grundläggande principer gäller för offentlig maktutövning (spelregler för statliga myndigheter):

1. Legalitetsprincipen - en myndighet i sin offentliga maktutövning får inte göra något som inte har stöd i lagen och kan därför inte agera utöver det lagen anger. Riksdagen stiftar lag och beslutar därmed vad statliga myndigheter får göra i sin maktutövning.
2. Objektivitetsprincipen – en myndighet ska vara saklig, opartisk och inte ta ovidkommande hänsyn. Ska endast agera på väl grundade fakta.
3. Proportionalitetsprincipen – en myndighet ska inte ställa hårdare krav än som krävs i det enskilda fallet.

Strålskyddslagen och miljöbalken

Gäller för joniserande och icke joniserande strålning. Om en verksamhet inte har krav på tillstånd eller anmälan gäller aktsamhetsregler ändå.

Utifrån en riskbedömning delas verksamheter in i tre nivåer: tillstånd, anmälan och inget alls. Generellt kan man säga att verksamheter som innebär större risker ska genomgå tillståndsprövning innan de får bedrivas. Därmed har den tillståndsprövande myndigheten god kännedom om dessa. Man kan också förutsätta att sådana verksamheter omfattas av regelbunden tillsyn.

För anmälningspliktiga verksamheter har, utifrån en riskbedömning, antagandet gjorts att det inte är så farlig verksamhet men myndigheten vill ändå veta var den finns och hur den bedrivs.

Verksamhet som inte kräver tillstånd eller anmälan. Är det laglöst land? Nej, det finns ändå spelregler som verksamhetsutövare måste förhålla sig till, och dessa regler är inte helt harmlösa.

Allmänna hänsynsregler i miljöbalken:

- Kunskapsprincipen – verksamhetsutövaren ska ha den kunskap som behövs för att motverka och undvika skada med verksamheten. Vilka krav som kan ställas skiljer såg åt med hänsyn till verksamhetens art och omfattning.

Anta att allt ger vid handen att vi inte kan ha mobilt bredband, när riksdagen sagt att vi ska ha det. Hur löser man det? *Fråga från Arbetsmiljöverket.*

Då går man till regeringen. Det finns stoppregler i miljöbalken. Miljödomstolen kan komma fram till att en verksamhet är farlig och lämnar över till regeringen för beslut. Det blir upp till regeringen att väga riskerna mot samhällsnyttan.

- Försiktighetsprincipen – om en verksamhet innebär risk ska man vara försiktig och vidta åtgärder. Ska använda bästa möjliga teknik som finns och som är industriellt möjlig att använda inom branschen. Ska vidta åtgärder om de misstänker att det finns en risk. När kan man säga att det finns risk? När man på goda grunder kan anta att den skyddsnivå som finns angiven inte räcker. Vad är goda grunder? Det ska finnas indikationer genom saklig och vetenskaplig grund för skälig oro. Då ska man vidta ytterligare försiktighetsåtgärder.
- Platsvalsprincipen – man ska välja en plats som är lämplig och innebär minsta skada för människor. Åtgärden ska genomföras för att uppnå målet med minsta

intrång och olägenhet. En mindre god plats kan godtas om man vidtar försiktighetsåtgärder.

- Rimlighetsavvägning – säkerhetsåtgärder ska vägas mot kostnaderna. Innebär en säkerhetsåtgärd en stor riskminskning i förhållande till kostnaden ska den vidtas, är riskminskningen liten i förhållande till kostnaden behöver den inte genomföras. Verksamheten måste dock alltid uppfylla grundläggande krav.

Vad är bra och vad är bäst? Det är inte alltid den senaste tekniken är den bästa.

Kommentar från FHM.

Verksamhetsutövare ska genomföra egenkontroll. De ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten. De ska genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens påverkan på miljön. Vid verksamhet som finns överallt i samhället är det svårt att utöva tillsyn. Det blir då så att myndigheter kontrollerar att verksamhetsutövare genomför egenkontroll.

Aktsamhetsregler i strålskyddslagen

Verksamhetsutövare ska

- kontrollera och upprätthålla strålskyddet på de platser där strålning kan förekomma
- underhålla de tekniska anordningar och den utrustning för mätning och strålskydd som används i verksamheten
- vidta de åtgärder och försiktighetsmått i övrigt som behövs för att skydda människor och miljö mot skada

Verksamhetsutövare ska se till att arbetstagare har

- den kunskap som krävs för att strålskyddet fungerar tillfredställande
- kännedom om de förhållanden, villkor och föreskrifter som verksamheten bedrivs under
- kunskap om de risker som kan vara förenade med verksamheten

Den som installerar och underhåller en teknisk anordning ska se till att den fungerar

Kommunerna utövar tillsyn enligt miljöbalken. Det gäller verksamheter som inte är tillståndspliktig eller anmälningspliktig. I miljötillsynsförordningen anges vem som ansvarar för tillsynsvägledning. Det är Folkhälsomyndighetens ansvar men med stöd från Strålsäkerhetsmyndigheten.

Kommentar från FHM: Det finns flera anmälningspliktiga verksamheter enligt miljöbalken. Om en kommun inte sköter tillsyn så kan länsstyrelserna ta över ansvaret.

Tillsyn enligt strålskyddslagen utövas av Strålsäkerhetsmyndigheten.

Strålsäkerhetsmyndigheten har inte resurser att utöva tillsyn på alla basstationer utan sköter tillsynen genom mätningar i samhället. Strålsäkerhetsmyndigheten har möjlighet att överlåta tillsynsansvaret till en kommun om de vill det. I så fall krävs det att Strålsäkerhetsmyndigheten tillhandahåller en tillsynsvägledning så det blir tydligt vad kommunerna gör enligt miljöbalken och vad de gör enligt strålskyddslagen. Men det krävs att kommunerna vill ta över tillsynsansvaret.

Vad kan en tillsynsmyndighet göra gentemot verksamhetsutövare?

En tillsynsmyndighet kan begära in de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Tillsynsmyndigheten har rätt till tillträde där verksamheten bedrivs. Kan förelägga verksamhetsutövare att vidta åtgärder och om det är stora risker med en verksamhet kan den förbjudas.

Elöverkänsligas riksförbund: Var i kontakt med byggkontoret i min kommun när Telia satte upp en antenn. Fick beskedet att klagan inte var giltigt om det enbart gällde det enskilda fallet. En enskild person kan väldigt sällan vinna en sån anmälan, måste vara allmängiltigt.

Strålsäkerhetsmyndigheten: generellt kan en privatperson inte begära att myndigheter gör det ena eller det andra, kan enbart förespråka.

Folkhälsomyndigheten: det är vanligt för miljökontor med anmälningar om buller eller liknande. Kontoret är skyldigt att kontakta verksamhetsutövaren och i vissa fall även inspektera. Lågstrålande verksamhet på ett torg innebär sällan någon olägenhet för människor men kan vara det om det påverkar en bostad eller liknande.

Elöverkänsligas riksförbund.

Tack för att vi har fått komma hit till detta samrådsmöte rörande 5G och representera våra medlemmar i Elöverkänsligas Riksförbund. Jag sitter i förbundsstyrelsen och min kollega är ordförande i Jönköpings länsförening. Jag vill understryka att vårt framträdande här idag inte handlar om synpunkter eller åsikter utan om ren och skär överlevnad.

Vi förutsätter öppenhet och transparens samt att vårt anförande tas till protokollet och läggs till handlingarna med diarienummer. Ni kommer få en skriftlig kopia på anförandet efteråt. Jag tänkte berätta för er hur vi elöverkänsliga i förbundet har det kopplat till strålning. Jag börjar med en kort historik och en tillbakablick för att sedan komma till 5G och de elöverkänsligas situation.

Kort bakgrund:

FEB har funnits sedan 1987. 1995 blev elöverkänslighet erkänt som ett funktionshinder i Sverige. Enligt SoS:s rapport från 2009 är 3,2% av befolkningen elöverkänsliga, dvs ca 300 000. (*Kommentar från Folkhälsomyndigheten: I Nationell miljöhälsoenkät 2007 (NMHE 07) anger 3,2 procent att de är känsliga/överkänsliga eller allergiska mot elektriska och magnetiska fält. Enligt undersökningen uppger 0,4 procent att de har svåra besvär. Besvären är något vanligare bland kvinnor (3,8 procent) än bland män (2,6 procent). Andelen som anger att de är känsliga/överkänsliga eller allergiska mot elektriska och magnetiska fält har inte förändrats sedan den förra enkätundersökningen 1999.*)

Tusentals personer runt om i landet är nu djupt oroad över 5G och vad det de facto innebär för oss elöverkänsliga.

Säkerhetstänk:

Sedan barndomen har vi lärt att tänka på vår säkerhet och på konsekvenserna, man står inte för nära någon som slår med ett bollträ, man står heller inte framför någon som skjuter med luftgevär, vi tar på oss cykelhjälm, flytväst och bilbälte, allt för att säkerställa att vi skadar oss så lite som möjligt om olyckan är framme. Detta säkerhets- och konsekvenstänk skapar också en känsla av trygghet. Vi har i vårt land en mängd statliga myndigheter och verk som ska garantera säkerhet, trygghet och service, dessa institutioner finansieras via skatten. Strålsäkerhetsmyndigheten och Folkhälsomyndigheten är exempel på sådana institutioner. Vanligt folk har i Sverige hög tillit och tilltro till dessa våra institutioner, det hade även vi elöverkänsliga i förbundet, tills vi blev skadade och sjuka. Vi har tyvärr tappat förtroendet för Strålsäkerhetsmyndigheten, på goda grunder och med all rätt, eftersom våra liv slagits i spillror. Vi anser att det ligger i Strålsäkerhetsmyndighetens intresse att återupprätta det förtroendet, förhoppningsvis är detta samråd ett steg åt rätt håll.

Nu står 5G för dörren och de nordiska ministrarna har uttalat att de vill se Norden som ett sammanlänkat 5G-område, det första i världen. 5G innebär att befolkningen utsätts för höga nivåer av mikrovågor dygnet och året runt -utan att kunna välja bort det. För oss elöverkänsliga, som tål en tusendel av vad vanligt folk klarar, är 5G ett gigantiskt och dödligt projekt. Vi förvånas och upprörs över att ingen nationell debatt och diskussion förts. Locket är lagt och ligger på.

Försiktighetsprincipen och Miljöbalken är totalt åsidosatt i regeringens iver att hjälpa Ericsson, till och med kungahuset agerar i propagandasyfte. Vi undrar var säkerhetstänket och konsekvenstänket vi lärt oss tagit vägen i 5G-frågan. Vi undrar hur detta är förenligt med folkrätten.

Fråga från myndighetsrepresentant: Hur kan man veta något när 5G inte än är i drift? Vilken kunskap har ni om att 5G är värre än 4G?

Svar från Elöverkänsligas riksförbund: 5G är redan här, finns provplatser. Hur vet vi att det är dödshot? Jo, vi vet det genom att vi inte ens klarar av de nivåer som är i dag. Stadskärnor är som mikrovågsugnar. Varje sak för sig kanske klarar gränsvärdena men de läggs på varandra. Vi som är elöverkänsliga klarar inte av att vara varken inne eller utomhus.

Som sagt, för oss som är överkänsliga är 5G ett reellt dödshot, för oss handlar det om hur vi ska överleva om 5G blir verklighet. Vi klarar inte ens av de nivåer av mikrovågsstrålning och annan trådlös teknik som finns idag. De flesta svenska stadskärnor är som mikrovågsugnar och samhället i stort kan liknas vid en skyskraps-sandwich av lager på lager med strålning från trådlös teknik; master/antennor/basstationer, publikt wifi, mobiltelefoni etcetera i utomhusmiljön. Likadant ser det ut inomhus med routrar/accesspunkter, skärmar och smarta telefoner samt annan smart och trådlös teknik. Vi anser att strålningsribban bör läggas lågt så att de överkänsliga kan inkluderas i samhällslivet.

Att vara elöverkänslig 2018 är i princip en omöjlig ekvation, det finns inte många ställen som är fredade, s k vita fläckar, varför många elöverkänsliga måste fly sina hem. Det kan vara en ny mast som kommit upp i närheten eller att en granne skaffat ett trådlöst nätverk, en smart elmätare eller robotgräsklippare; som för vår ordförande, hennes granne skaffade i somras en 5G-gräsklippare bl a Mariannes hälsa slogs ut, bland annat tarmen slutade fungera och hon fick blodförgiftning. Hon är dock lindrigt drabbad i jämförelse med andra elöverkänsliga. Det är heller inte ovanligt att våra medlemmar ständigt flyttar runt och blir så kallade "elflyktingar" eftersom de inte har någonstans att ta vägen.

Kommentar från Strålsäkerhetsmyndigheten: Om ni har mätvärden från trådlös gräsklippare med höga strålningsnivåer vill myndigheten gärna ta del av dem.

Elöverkänsligas riksförbund: Kontakta gärna vår förbundsordförande för att få dem.

Ex på hur några medlemmar har det.

Det är tyvärr vanligt att medlemmar tar livet av sig som en sista utväg, de orkar helt enkelt inte leva isolerade och utestängda från världen.

En 20-årig kille i en mindre ort i VG tog livet av sig, han var elöverkänslig och orkade inte mer.

En vuxen man skrev ett avskedsbrev till sin familj och tog sitt liv. I brevet berättade han att de inte behövde oroa sig för att de gjort något fel, han orkade inte med sin elöverkänslighet.

Natalia 19 år, sitter i förbundsstyrelsen, har bara sporadiskt kunnat gå i skolan och haft hemundervisning, har toppbetyg men lider av socialt utanförskap med jämnåriga då hon knappt kan vara någonstans på grund av trådlös teknik.

Ingrid 85+ sitter i sin lägenhet i centrala Svedala, insvept i skyddstyger i sin fåtölj i vardagsrummet och sover i baldakin. Hon kan knappt vara i köket – gör ofta i ordning snabbmat och flyr in till fåtöljen igen. Helst går hon inte ut eftersom strålningsnivåerna visar skyhöga värden, men är tvungen när hon ska till Apoteket, handla och dylikt.

En man, 63, bor utanför Kalmar. Var tvungen att flytta från sitt hem i Uppsala då strålningsvärdena där var för höga. Han valde att köpa sig ett torp på landet i närheten av sin dotter i Småland, men fick lämna sambon i Uppsala. Han har ständig huvudvärk och miljön där han nu bor är inte bra men ändå mycket bättre än i Uppsala. Magnus funderar på att bygga sig ett underjordiskt rum att sova i.

En medelålders kvinna i Götene, blev riktigt sjuk när kommunen införde Wimax och har sedan dess fått flytta många gånger. Hon blir sjuk, sängliggande i flera månader, av att bara besöka vårdcentralen där det införts wifi. Hon kan i princip inte lämna huset utan att bli sjuk lång tid efteråt. Hennes man får göra alla utfärder/ärenden och har med åren dragit på sig hjärtsvikt.

Tommy, 50+, sitter i förbundsstyrelsen, bor i Umeå och arbetar i skärmade och sanerade lokaler på Telia.

Veronica, 40+, bor i Sandviken, arbetar i skärmade och sanerade lokaler på Skatteverket.

Gertrud, 60+, sitter i förbundsstyrelsen, arbetade som rektor och bor i Bollnäs, blev överkänslig när en router sattes upp utanför hennes kontor. Hon blev utköpt efter ett år och är idag inskriven på Arbetsförmedlingen.

Anita, 58 år, är död. Hon bodde i en lgh i centrala Söderhamn, hon hade högt blodtryck och diabetes. Hon fick fly för att rehabilitera sig 5 v hos vår ordförande. Blodtrycket och diabetesen stabiliserades. Då hon återvände till sitt hem dröjde det inte länge förrän hon åter försämrades, blev medvetslös och dog. Hon tålde inte de höga nivåerna av mikrovågsstrålning där hon bodde.

Själv arbetar jag sedan 2005 som gymnasielärare i Sam och Sve, på den femte största skolan i landet med över 2000 elever och 300 personal. Lärplattformen är digital och vi arbetar enligt en-till-en, dvs eleverna får låna en laptop under sin studietid. Elever och personals laptopar och smarta telefoner söker efter nätverk via 180 routrar samt antenner/master/basstationer utifrån. Telia har en antenn med 4G+ som faller med fri optisk sikt över vårt skolområde, med värden som visar tusentals mikrowatt. Så här ser det ut på de flesta av landets skolor.

Min bägare blev full 2014 och jag utvecklade elöverkänslighet. Jag har haft turen att ha en förstående arbetsgivare. Idag undervisar jag i sanerade och skärmade lokaler utan trådlös teknik · vilket fungerar utmärkt.

När en person drabbas av elöverkänslighet vänds livet uppochner för hela familjen, många sägs upp från sina arbeten, tvingas leva på sjuklön och i stor isolering från övriga samhället. Det finns hur många krossade livsöden som helst bland oss elöverkänsliga och i förbundet. Långa utbildningar och ett ännu längre arbetsliv går till spillo för att hamna

mellan stolarna som elöverkänslig i vården och hos Försäkringskassan. Rent samhällsekonomiskt spills oerhörda resurser.

Barnen:

Det värsta är ändå barnens situation, de är känsligare för strålning än vuxna. Vi utsätter dem hela skoldagen för strålning och sedan i våra hem. Vi har ca 100 barn i förbundet som är överkänsliga, de kan inte gå i vanlig skola utan hänvisas till hemundervisning eller ingen undervisning alls och drabbas av ett fruktansvärt socialt utanförskap. Som om inte detta vore nog är det vanligt att familjerna utreds, då vi har skolplikt. En del familjer väljer att flytta utomlands för att få behålla sina barn och vågar inte komma hem igen.

För några år sedan blev en 12-årig pojke utsatt för ett mediadrev, han försökte då ta sitt liv genom att hänga sig. Grenen gick som tur var av. När man frågade honom varför han försökte ta sitt liv sa han: "jag finns ju ändå inte, det står till och med i tidningen!".

Vi är helt vanliga människor, med vanliga arbeten som lever familjeliv, betalar skatt på våra löner och moms på varenda chokladbit vi köper, precis som alla andra. Vi kan dock inte begagna oss av samhällets gemensamma verksamheter som vi betalar för.

- När ska vi kunna åka till sjukhus och skola utan att bli sjukare?
- När ska vi ens klara av att åka, buss, tåg, flyg, ambulans och taxi?
- När ska vi få gå till bibliotek, badhus, teater, museum och musikarrangemang?
- När ska vi ges möjlighet att nyttja de offentliga verksamheter som vi betalar för?
- När ska jag kunna följa med min 9-åring Otto till tandläkaren eller min 11-åring John till akuten när han skadat sig?
- När ska jag kunna undervisa som vanligt igen på alla program?
- När ska jag kunna gå på stan och shoppa med mina vuxna döttrar Vera och Dunja eller bara luncha med min äldste son Max?
- När ska jag och alla andra elöverkänsliga inkluderas i samhället och få del av våra medborgerliga och mänskliga rättigheter?

Definitivt inte om 5G blir verklighet. Vi väntar på den dagen då staten sänker gränsvärdena för mikro vågsstrålning dramatiskt till nivåer som vi alla - även elöverkänsliga, barn, unga och sjuka - tål. En del länder gör redan detta; Italien, Frankrike, Belgien och Ryssland.

Våra frågor till Strålsäkerhetsmyndigheten och andra myndigheter med ansvar för folkhälsa och mänskliga rättigheter är:

Hur ska ni agera för att vi ska överleva? Vi är svenska medborgare, senast jag tittade i mitt pass var jag svensk. Det innebär att jag och alla vi andra svenskar har garanterade mänskliga fri- och rättigheter; rätten till liv, rätten att umgås med nära och kära, rätten att kunna röra sig fritt i samhället och kunna begagna oss av såväl offentliga som privata verksamheter.

Tills dess att vi återfår allt detta som tagits från oss, fortsätter vi informera och varna andra, liksom de kanariefåglar man förr hade nere i gruvorna. De slutade kvittra när syret var slut. Vi kvittrar allt vi kan där vi sitter isolerade i våra burar tills vi trillar av pinn. Vi gör det för att vi måste, vi har inte något val. Vi överlever inte 5G. Vi vet av egen och andras erfarenhet att vi måste börja problematisera den trådlösa tekniken - inte bara se till dess positiva egenskaper utan även de negativa.

Det är vår plikt att sparka mot ekrarna i onskans hjul. Ja, det finns ondska i råkapitalismen. Telekomindustrin är den i särklass starkaste ekonomiska motorn i EU och kan skada människor i sin giriga framfart. Vi har sett det hända förr med tobak, DDT, asbest och Bly. Här behöver Strålsäkerhetsmyndigheten och Folkhälsomyndigheten

rannsaka sig och inte i första hand gå industrins ärenden, i varje fall inte på bekostnad av folkhälsan.

Vårt förbund hävdar att 5G strider mot folkrätt i synnerhet och folkvett i allmänhet och kräver att 5G stoppas!

Avslutningsvis:

Medlemmarna i förbundet är experter på EMF, trådlös teknik och dess effekter. Vi vill ha en fortsatt dialog och samråd med er, därför valde vi att komma hit idag. Om ni är uppriktigt intresserade av att ha ena dialog med oss och säkra vår överlevnad samt lära er mer om och av oss, är ni hjärtligt välkomna till vårt representantskapsmöte i vår, 24:e maj i Orsa, i bruksmiljö. Vi ordnar kost och logi. Jag ska hälsa från vår ordförande som ni säkerligen redan varit i kontakt med, att alla myndigheter representerade här idag är varmt välkomna! Jag vill idag veta om ni kommer acceptera vår inbjudan och närvara.

Jag skickar runt intresseanmälan där ni kan fylla i namn och kontaktuppgifter, en kopia av mitt anförande samt en guideline man tagit fram i Europa för prevention och behandling av EHS-relaterade sjukdomar.

Diskussion och frågor

Strålsäkerhetsmyndigheten: Upplever ni att ni bollas mellan myndigheter?

Elöverkänsligas riksförbund: Ja. Istället för att alla tar ansvar är det som att ingen gör det. Den uppfattningen har vi. Vi skickas runt mellan Socialmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Strålsäkerhetsmyndigheten och ibland Arbetsmiljöverket. Vi skulle vilja att det fanns ett helhetsansvar någonstans.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Ni sa att ni vill dra i nödbromsen, att 5G måste stoppas, men ni är även inne på att sänka gränsvärdena. Om 5G skulle ligga på låga nivåer, skulle det vara ok då och vilka gränsvärden pratar vi om i så fall?

Elöverkänsligas riksförbund: Så att folk mår bättre.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Vilken nivå då?

Elöverkänsligas riksförbund: Vi reagerar väldigt olika på strålning. Man blir mer trött. Alla påverkas men vi förstår inte att vi blir påverkade av mikrovågsstrålning. De som är drabbade, de ligger på så låg nivå när det gäller toleransen. Det kanske inte är möjligt men vi måste stanna upp och fundera på hur vi ska bygga samhället så att det fungerar för dem.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Om värdena skulle sänkas 1000 gånger, skulle ni vara nöjda då?

Elöverkänsligas riksförbund: De allra flesta skulle vara nöjda, sen finns det de som aldrig skulle bli nöjda. Men om man bara skulle kunna vara med i samhället skulle man vara nöjda. Ju mer utanför du är i samhället desto sämre mår du. Jag skulle rekommendera att titta på andra länder. Frankrike är väldigt långt framme i detta, de har förbjudit wifi i skolor. Här är vi Ericsson-land. 9 av 10 10-åringar har mobiler. Vi älskar tekniken. Säkerhetstänket finns inte.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Franska systemmyndigheter menar att många är missnöjda med exponeringsnivåerna även i Frankrike.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Miljömedicinska kliniker, där människor har kunnat få hjälp genom olika insatser. Hur ser ni på dessa?

Elöverkänsligas riksförbund: Känner inte till dem. Medlemmar i vårt förbund är de som inte blir friska.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Tror ni vi kan dra nytta av erfarenheter därifrån?

Elöverkänsligas riksförbund: Det kan man säkert göra. Vi har vår skrift vi vill prängla ut till alla. Många av våra medlemmar hänvisas till psykiatrin direkt.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Definitionen, 300 000 elöverkänsliga, hur definierar man dem?

Folkhälsomyndigheten: Det är egenrapporterat att man upplever överkänslighet eller obehag när man använder sig av elektrisk utrustning eller mobiler. (Ytterligare kommentar från Folkhälsomyndigheten: I Nationell miljöhälsoenkät 2007 (NMHE 07) anger 3,2 procent att de är känsliga/överkänsliga eller allergiska mot elektriska och magnetiska fält. Enligt undersökningen uppger 0,4 procent att de har svåra besvär. Besvären är något vanligare bland kvinnor (3,8 procent) än bland män (2,6 procent). Andelen som anger att de är känsliga/överkänsliga eller allergiska mot elektriska och magnetiska fält har inte förändrats sedan den förra enkätundersökningen 1999.)

Elöverkänsligas riksförbund: i Tyskland utgår man från att 10 procent av befolkningen är elöverkänsliga.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Definitionen är att man själv sätter diagnosen?

Elöverkänsligas riksförbund: Man kan inte få en diagnos i Sverige. Du kan inte få sjukpenning utan du får hitta på en annan orsak.

Strålsäkerhetsmyndigheten: När du pratar om att du är sjuk eller mår dåligt. Hur då?

Elöverkänsligas riksförbund: Det var först när jag kom i kontakt med förbundet som jag fick hjälp. På vår webb finns angivet vilka symptom som är gemensamma. Man kan ofta relatera dem till stress och depression. Kroppen blir trött av strålningen, den blir utmattad och stressad. Men jag jobbade bara deltid, tyckte inte att det stämde. Jag tror inte på att jag är deprimerad. Det tog ett år för mig innan jag gjorde kopplingen. Hela mitt sociala liv försvann.

Strålsäkerhetsmyndigheten: En del säger att de känner fälten momentant men det är inte det du pratar om utan mer att du mår kroppsligt dåligt efter att ha vistats i fälten under en längre tid?

Elöverkänsligas riksförbund: Jag känner fälten men inte förrän en el-ingenjör förklarade för mig förstod jag att det var elektromagnetiska fält jag kände av.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Du känner det alltså momentant?

Elöverkänsligas riksförbund: Kroppen säger att jag måste fly, mår dåligt. Som när man blir glutenallergiker, bågaren blir full och man utvecklar en allergi. Om man gör samhället mer tillgängligt så kommer våra medlemmar att må bättre. Men om jag är trött och äter dåligt så känner jag av elektromagnetiska fält. Det handlar om att få ner stressnivån för oss.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Att bli dåligt bemötta förvärrar alltså betydligt enligt dig?

Elöverkänsligas riksförbund: Ja.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Du säger att 5G strider mot folkrätten, kan du förtydliga det?

Elöverkänsligas riksförbund: Jag kan inte säga nej tack till 5G. Jag kan emigrera eller bygga underjordiskt rum. Folket ska ge sitt medgivande. Vi elöverkänsliga är inte en jättestor grupp men inte en liten grupp heller. Kan man garantera att 5G är safe? Nej, jag har blivit skadad och övriga i förbundet också. Jag har fem barn, jag vill inte att de blir skadade.

Strålsäkerhetsmyndigheten: Det är knepigt, hade man kunnat testa det vetenskapligt så hade det varit mycket lättare. Ändå beskriver du och flera andra att ni känner av det. Gör man experiment i kontrollerad miljö så är det ingen som bättre än slumpen kan avgöra om fälten är på.

Elöverkänsligas riksförbund: Vi har medlemmar som säger att de är villiga att ställa upp i såna experiment. Jag är för frisk men vi har en medlem som har sagt att hon kan tänka sig att ställa upp.

Mötet avslutades, Strålsäkerhetsmyndigheten meddelade att myndigheterna i början av nästa år kommer att diskutera hur arbetet ska fortsätta.